

Teoria instrucției

Prof. Dr. Doina Cosman

Conf. Dr. Horia Coman

Agendă:

- Metodele didactice
  - clasificare
  - descriere
- Formal și informal în practica predării
  - avantaje / dezavantaje
- Materialul instrucțional didactic
  - variante
  - criterii de selecție

Metode didactice - clasificare

- Criterii multiple de clasificare:
  - Criteriul istoric
    - Metode tradiționale
    - Metode moderne
  - Scop
    - Metode de predare
    - Metode de învățare
    - Metode de predare și învățare
  - Formatul prezentării
    - Tipul de comunicare
      - metode verbale / metode intuitive
    - Gradul de angajare al studenților
      - metode expositive (pasive) / metode active

Descrierea principalelor metode didactice

- **Expunerea**
  - Prezentarea de cunoștințe noi prin comunicare verbală
  - Tipuri:
    - Povestire
    - Descriere
    - Prelegere – transmiterea sistematică și continuă a unui volum mare de informații într-o unitate de timp
- **Conversația**
  - Se bazează pe întrebări și răspunsuri
  - Tipuri:
    - Conversația euristică – formularea unor întrebări care să genereze alte întrebări, explicații, dezbateri
    - Dezbaterea – conversația în care studenții se împart în două grupuri care susțin situații teoretice diferite
- **Demonstrația didactică**
  - Prezentarea unor fenomene sau substitute ale acestora cu scopul realizării unui suport concret senzorial care va facilita învățarea
  - La bază se află un suport material natural sau figurativ

- Modelarea
  - Studierea fenomenelor din natură cu ajutorul modelelor; presupune o explorare indirectă a realității
  - Tipuri de modele
    - Modele spațiale – relații spațiale ale obiectelor
    - Modele similare – asemănarea fizică cu obiectul reprezentat
    - Modele analogice – reproduc componentele care demonstrează proprietățile și / sau funcțiile fenomenului
- Algoritmizarea
  - Se bazează pe folosirea algoritmilor în procesul de predare
  - Sunt utile pentru
    - studiul unui fenomen, proces
    - rezolvarea unei probleme teoretice sau practice

- **Problematizarea**
  - Se bazează pe generarea de probleme în procesul de predare
  - Căutarea soluțiilor posibile presupune:
    - construirea de ipoteze adecvate
    - metode valide de verificare a ipotezelor
  - Urmărește dezvoltarea gândirii independente și creative a studenților
- **Descoperirea didactică**
  - Are ca scop descoperirea noului în contextul reactualizării experienței individuale
  - În funcție de relația dintre cunoștințele anterioare și cele noi se descriu următoarele variante:
    - Descoperirea deductivă
    - Descoperirea inductivă
    - Descoperirea transducivă (prin analogie)

- Studiul de caz
  - Prezentarea unor situații tipice, reprezentative și semnificative
  - Etape:
    - familiarizarea cu cazul
    - prezentarea cazului
    - sistematizarea informațiilor
    - analiza situației
    - elaborarea variantelor de soluționare
    - adoptarea deciziei
- Exercițiul didactic
  - Efectuarea repetată a unor acțiuni mintale sau motrice, în mod conștient
  - Are drept scop:
    - achiziționarea
    - consolidarea
    - automatizarea

Formal și informal în practica predării

- Metode formale:
  - Tradiționale
  - Definirea conceptelor la modul deductiv
  - Implicarea activă a studenților nu este esențială
- Metode informale
  - Moderne
  - Definirea conceptelor la modul inductiv
  - Nu se pot desfășura în afara implicării active a studenților
- Ambele metode au avantaje și dezavantaje

Avantaje și dezavantaje ale metodelor formale

- Avantaje
  - Prezentarea unui volum mare de informații
  - Fluența și organizarea prezentării
  - Programarea și respectarea riguroasă a timpului de predare
- Dezavantaje
  - Favorizează acceptarea pasivă a prezentării
  - Oferă informații limitate despre nivelul înțelegerii studenților
  - Nu permit explorarea spontană a subiectului și analizarea ideilor noi

Avantaje și dezavantaje ale metodelor informale

- Avantaje

- Implicarea activă a studenților
- Permit verificarea nivelului de înțelegere al studenților
- Permit explorarea spontană a subiectului și a ideilor noi

- Dezavantaje

- Pot apare deviații de la subiect
- Continuitatea prezentării poate fi întreruptă
- Planificarea inițială a timpului nu poate fi respectată
- Întrebările unor studenți pot fi irelevante pentru alții

Emoțiile

Introducere

- Examinarea emoțiilor de către psihologi a fost asemănată cu situația în care trei nevăzători vin în contact cu un elefant și încearcă să-l identifice după ceea ce simt:
  - Primul vine în contact cu piciorul elefantului și afirmă: “Este un copac mare”
  - Al doilea atinge trompa elefantului și afirmă: “Este un șarpe”
  - Al treilea apucă coada elefantului și declară: “aceasta este o frânghie”

Ce sunt emoțiile?

- Asemănător cu situația descrisă, psihologii prezintă emoțiile diferențiat, în funcție de perspectiva din care le analizează:
  - Unii psihologi percep emoțiile ca un răspuns psihologic
  - Alți psihologi consideră ca definitorie relația dintre emoții și scopurile și aspirațiile personale
  - În fine, alții afirmă că emoțiile se validează doar într-un anumit context social.

Emoțiile sunt fenomene multifactoriale iar atributele definatorii nu sunt ușor de formulat

- Exemple de emoții:
  - bucurie
  - veselie
  - furie
  - frică
  - anxietate
  - iubire
  - ură
- Ce atribute comune întrunesc aceste emoții?

Emoțiile sunt experiențe

- Emoțiile nu sunt nici comportamente specifice nici gânduri, ele sunt experiențe
- Ca urmare, emoțiile sunt adesea amestecate și chiar contradictorii
- Uneori ele sunt greu de definit
  - Față de boala unui prieten reacționezi prin tristețe dar și un grad de vinovăție că tu ai rămas sănătos

Emoțiile au o anumită valență

- Emoțiile pot fi pozitive sau negative
- Consecutiv, modificarea emoțiilor poate determina modificări ale motivației
  - Multe persoane acționează astfel încât să trăiască bucurie, satisfacție sau alte emoții pozitive
  - Oamenii evită acțiunile care determină durere, frică, dezgust și tristețe.

Emoțiile sunt expresii afective și nu acțiuni

- De exemplu
  - Comportamentul alimentar este o acțiune
  - Foamea este o experiență afectivă
- Acțiunile sunt inițiate și executate de un “actor”
- Experiențele afective “i se întâmplă actorului”
- Nu poți în mod voluntar să alegi ce emoție să resimți la un moment dat.

Emoțiile apar datorită unei interpretări cognitive a unei situații

- Când vezi un leu, emoțiile pe care le trăiești depind de modul de percepție al acestuia
  - Leul poate fi văzut ca o fiară înfometată
  - Leul poate fi văzut ca un animal de companie
- Interpretarea cognitivă a unei situații modifică adesea emoțiile care îi corespund.
- Astfel, emoțiile nu sunt determinate de o anumită situație, ci de modul în care interpretezi situația respectivă.

Emoțiile suntacompaniate de modificări fizice

- Când ești surprins acționezi prin deschiderea largă a ochilor, gură întredeschisă și ridicarea umerilor sau a mâinilor
- Modificările mimice și comportamentale determinate de emoții sunt în parte reflexe dar în parte și învățate
- Emoțiile sunt de asemeneaacompaniate de modificări interne:
  - de exemplu modificări ale frecvenței cardiace (în atacul de panică pulsul depășește 120 bătăi/min)
- Modificările interne sunt întotdeauna reflexe

Emoțiile variază în intensitate

- Intensitatea emoțiilor poate varia de la o satisfacție liniștită în fața unui apus de soare la o furie dezlănțuită după aflarea că ai fost înșelat
  - Incapacitatea de exprimare a emoțiilor afectează interacțiunea cu alți oameni și poate avea impact negativ asupra funcționării normale
  - O expresie emoțională prea exprimată poate determina incapacitatea de concentrare și coordonare eficientă a acțiunilor

Definiție

- Astfel, emoțiile sunt: experiențe / valente / resimțite cu o oarecare intensitate / ca stări proprii / generate în parte de o interpretare a situației /acompaniate de modificări fizice, fie reflexe, fie învățate.

Materialul instrucțional didactic

- Variante:
  - Tablă
  - Flip-chart
  - Folii transparente
  - Diapozitive
  - Filme video
  - Prezentarea de pe computer cu videoproectorul
- Criterii de selecție:
  - Legate de volumul audienței
  - Legate de materialul ce trebuie prezentat
  - Legate de preț

Selectarea materialului instrucțional didactic

	Tabla	Flip-chart	Folii	Diapozitive	Video	PC
Audiență mare	NU	NU	DA	DA	NU	DA
Audiență mică	DA	DA	DA	NU	DA	DA
Folosirea imaginilor	NU	NU	NU	DA	DA	DA
Studii de caz	NU	NU	DA	DA	DA	DA
Scheme prin suprapunere	DA	DA	DA	NU	NU	DA/NU
Preluarea ideilor din sală	DA	DA	DA	NU	NU	NU
Buget limitat	DA	DA	DA	NU	NU	NU